

ZUID OOST NEPAL

De afgelopen 4 dagen ben ik samen met Ganesh, mijn Nepalese contactpersoon en vriend, op stap geweest naar en in de zuidoostelijke regio van Nepal tegen de grens met India/Sikkim. Wij hadden een vertraagde vlucht vanuit Kathmandu (met een prachtig vergezicht op de Everest!) naar Chandragadi/Bhadrapur, een uithoek waar ik ondanks veel rondkijkinspanningen geen foreigners, zoals westerlingen hier zonder uitzondering worden aangeduid, ben tegengekomen. Het is absoluut geen toeristische trekpleister, omdat het gebied met uitzondering van de theeplantages rond Ilam geen noemenswaardige bezienswaardigheden kent. Bhadrapur is inderdaad (heel erg) poor en zou daarom beter Bhadrapoor kunnen heten.

Voor de woon- en levensomstandigheden die ik daar aantrof zijn eigenlijk geen woorden, want zeldzaam deprimerend en uitzichtloos. Dat werd mij al snel duidelijk na landing op Chandragadi Airport en ontvangst door een aandoenlijk lieve porter die mij speciaal de hand kwam schudden. Dat was een leuke opsteker na alle trouble met de touroperator, die gewoon was 'vergeten' (very, very, very, very, very sorry sir) onze ticketnummers aan Yeti Airlines door te geven. Gevolg van dit alles was dat wij 2,5 uur later aankwamen op Chandragadi Airport en dat zou ons later die dag nog lelijk opbreken.

Na onze bagage in ontvangst te hebben genomen gingen we op weg naar de eerste de beste rickshaw en werden voor 100 roepie naar het 'centrum' van Chandragadi gefietst voor onze eerste dal baath: Ganesh eet met zijn handen (alle Nepalezen eten met hun handen!), ik 'beschaafd' met lepel en vork. De handigheid waarmee Ganesh een handvol rijst incl. dal (een soort linzensoep), groente, aardappeltjes en vlees naar binnen werkt kan ik met m'n lepel niet bijhouden! Smakken en met open mond zichtbaar kauwen op je eten, daar moet je je hier helemaal niet over verbazen, want dat doen ze allemaal. Ik ben inmiddels wel een beetje gewend aan de omstandigheden en condities van eetgelegenheden in Nepal, maar er is zoiets als erg en heel erg. Nou, lieve allemaal, deze kwalificatie werd met vlag en wimpel door de uitbater van onze eettent binnengehaald. Je wilt niet weten hoe het daar in de keuken aan toe gaat, dus ik vreesde (opnieuw) het ergste voor mijn darmen. Die had ik inmiddels de gouden medaille toegekend voor bewezen diensten, maar de houdbaarheidsdatum daarvan druk ik uit in uren, want je weet hier nooit wat de dag van morgen brengt. Deprimerend en uitzichtloos zei ik, nou daar is werkelijk geen woord teveel van gezegd. Het leven voltrekt zich hier in een uiterst traag tempo en de dag van vandaag is gelijk aan die van morgen en overmorgen en volgende week en zo verder. Mensen bewegen hier wel, maar ik ervaar veel richting- en doelloosheid. Ik zie ook veel 'hangnepalezen' die wat rondkijken, over grote afstand met elkaar communiceren en alleen wakker worden als er een foreigner voorbijkomt.

Na onze dal baath voor 80 roepie (voor die 80 eurocent scheidt de uitbater ons bord 2x en desgewenst 3x vol) namen we de bus naar Chanali en vonden daar alweer een (sterke) rickshawdriver die ons naar een van de 7 vluchtelingenkampen voor Nepalese Bhutanezen wilde brengen. Ons kamp luisterde naar de naam Goldhap, dat ongeveer 3 km de bush in ligt en daarmee, op de Nepalese overheid na, hier niemand in de weg zit. Waarom zitten die mensen daar? Ik hou het kort: in het autoritaire monarchietje Bhutan waren tot voor 1992 een kleine 100.000 Nepali al zo'n 3 generaties woonachtig. Op het moment dat die van oorsprong Nepalese gemeenschap zich begon te roeren en meer openheid en democratie verlangde vond de koning het welletjes. Alle Nepalezen werden gedwongen om te vertrekken en zo zat het (ook toen al) straatarme Nepal plotsklaps opgescheept met de huisvesting en voeding van zo'n 100.000 Nepali, landgenoten dus. Echt welkom waren ze hier niet en ze zouden weer zo snel mogelijk moeten kunnen terugkeren en dat was/is ook hun eigen wens: dat is dus inmiddels zo'n 18 a 20 jaar geleden. Van de oorspronkelijke 100.000 Nepali zijn er inmiddels zo'n 36.000 geëmigreerd naar o.a. de Verenigde Staten, Canada, Nieuw-Zeeland, Denemarken en jawel, ook naar Nederland.

Volgens Kala Adhikari, een stafmedewerkster van de Health Care in Goldhap, vertrekken er momenteel zo'n 200 Nepalezen per week naar elders (daar ligt een uitgebreide screening onder, maar toch) en dat zou betekenen, indien dit tempo kan worden volgehouden, dat het probleem hier binnen 6 jaar 'vanzelf' is opgelost. Van de ouderen en zieken of anderszins gehandicapte mensen

blijven er dan nog zo'n 4 a 5.000 over en dat kan de overheid in K'du wel aan, zo is de inschatting van de UNHCR die de hulpverlening aan de kampen coördineert.

Kala e-mailt mij door of en zo ja aan wat voor medisch materiaal binnen Health Care behoefte bestaat (ik heb dat mailtje nog niet binnen, maar zet dat na ontvangst direct naar jullie door).

India is hier een grootmacht en heeft volledige controle over Bhutan, zonder steun van India geen koninkrijk Bhutan, laat staan een koning. India dwarsboomt alle verzoeken van Nepali die willen terugkeren naar Bhutan. Het wil absoluut geen gedonder aan z'n noordoost grens, want het heeft al genoeg te stellen aan zijn noordwest grens waar het hoofdpijndossier Kasjmir al jarenlang voor spanningen zorgt met Pakistan. Kortom, de gevluchte Nepali kunnen geen kant uit, althans niet naar Bhutan. Het kamp zelf is, we werden rondgeleid door Kala die hier als 5-jarig kind met haar ouders terecht is gekomen en hier dus al 18 jaar woont, in een redelijke staat, tenminste naar zuidoost Nepalese normen gemeten. Het is ruim van opzet en telt, in tegenstelling tot de beginjaren '90, nog 'maar' 4.000 vluchtelingen (toen 15.000). Iedereen loopt hier op slippers (het nationale schoeisel van Nepal) of op blote voeten. Er hangt een heel ontspannen sfeer en er wordt lacherig maar overigens uiterst vriendelijk gekeken naar die bleke meneer uit Nederland. Op uitnodiging word ik in een 'woning' rondgeleid en daar word ik dan toch weer niet vrolijk van: donker (er is geen elektriciteit), bedompt en klein. Woonkamers zijn hier een onbekend fenomeen, hier draait het huiselijke leven om de slaapkamers en de keuken. De woonkamer is 'buiten' of onder het afdak (voor zover aanwezig). De gastvrijheid van de Nepalezen die ik althans heb ontmoet mag worden geroemd, ook al betekent dat ook dat ik ongevraagd een milktea voor mijn neus gezet krijg. Nou niet bepaald mijn favoriete thee: met hele kleine slokjes naar binnen gewerkt. Verder een soort brood en veel lachende en nieuwsgierige gezichten en vragen over Holland. Veel jonge mensen die vooruit willen in het leven en hun hoop vooral hebben gevestigd op Amerika. De American Dream leidt wereldwijd nog altijd een ongelooflijk taai leven en wil maar niet wijken voor een meer realistisch beeld.

Na afloop met de rickshaw terug naar het beginpunt en de constatering, dat de avond hier heel snel valt. Hier breekt onze vertraging van 2,5 uur ons op. Bij aankomst bij ons startpunt is het donker en dan moeten we nog een 'hotel' zoeken in Birtamod 5 kilometer verderop. In de volgende rickshaw door een inmiddels inktzwarte duisternis (over een kapotte weg met tegenliggend busverkeer best spannend en Ganesh slaat zonder schroom een arm om mij heen) naar een lodge die zelfs dat woord niet kan waarmaken: een hok met 2 bedden, een malarianet, dat wel, en een broeierige warmte. Het toilet heb ik niet bekeken, want ik wist al wat ik daar aan zou treffen. Na onze tweede dal baath van die dag heb ik zowaar geslapen, maar dan wel op een dubbelgevouwen matras.

De volgende ochtend kon ik Birtamod bij licht aanschouwen en ik heb daar maar een (wat beladen) woord voor: oorlogsgebied na een bombardement! Je moet het gezien hebben om te geloven wat je ziet, namelijk een puinhoop en chaos die werkelijk elke fantasie verslaat. Bedenk iets heel vreselijks, in Birtamod is het erger. De lege straten - het is nog vroeg - maken een volstrekt desolate en verwoeste indruk. Dit beeld bleef nog lang in mijn hoofd rondspoken. Vervolgens naar het busstation waar de bus naar Phidim ongeveer aansluitend vertrok. Ik had geen idee wat mij qua reis/reisduur te wachten stond en dat was maar goed ook, want de 21 haarspeldbochtjes van Alpe d'Huez zijn een lachertje vergeleken bij het intensieve en uitdagende traject dat naar het noorden voert. En zo kwam het dat wij na 160 kilometer en 8 uur 'bussen' (inclusief 2 plaspauses, een band verwisselen, een beenstrepauze en een dal baath) in Phidim aankwamen en welkom werden geheten in Free Libhuwan, want hier hebben de maoïsten het lang voor het zeggen gehad. De tekst is aan het wegslijten, maar is wel een indicatie voor het regionale sentiment. De meeste Phidimezen zitten hier hun leven lang 'vast' en de uitzichtloosheid van deze situatie uit zich in drank- en drugsgebruik van met name jongeren (zo begrijp ik uit gesprekken) die weinig tot niets te verliezen hebben.

We nemen onze intrek in hotel UK, een aanbeveling van een passant, en we hebben zowaar een ruime en lichte slaapkamer. De badkamer is ook hier een hygiënisch drama waar je eigenlijk geen gebruik van wilt maken. Vervolgens het stadje verkent en vele blikken weerstaan van mensen die mij aan lopen te staren. Ook hier zijn de vrouwen wonderschoon en kleurrijk gekleed en zijn ronduit een genoeg om naar te kijken. De kleuren en stoffen (zijde/linnen/katoen en soms een mix van deze) van Nepal zijn adembenemend en van een ongekende variatie. Phidim is opgenomen in een groots

landschap van een ongekeerde schoonheid en zeker naar het Noorden toe indrukwekkend richting Kanchanjunga (de op 2 na hoogste bergtop ter wereld). Heel veel groen en prachtige valleien. Ons oorspronkelijke plan om een bergdorp hogerop te bezoeken (nog eens 5 uur met de bus en 5 uur lopend naar het dorp) hebben we laten vallen, want te tijdrovend. Gelet op de zeer vermoeiende buservaring van die dag kochten wij ons een dag later een plek op de voorbank van een Mahindrajeep en die bracht ons in 6 uur uiterst snel en comfortabel terug naar Birtamod. Vervolgens verder naar Chandragadi om onze terugvlucht bij Yeti Airlines te bevestigen (het reisbureau had ons een open ticket gegeven) en daar bleek, dat alle vluchten voor de komende 3 dagen waren volgeboekt! Maar komt u de volgende morgen terug, dan bekijken we wat we voor u kunnen doen, zo liet een vriendelijke medewerkster weten. En zo kwamen wij voor de nacht, op zoek naar een acceptabele slaapplek, terecht in Hotel Krisjna International: een ruime kamer met douche. De toevoeging International bleek al spoedig veel te hoog gegrepen, want het licht deed het niet, de douche wilde niet warm worden en de bedden waren plankhard met dunne matrassen. Ganesh was daar zeer tevreden mee, want is niet anders gewend, ik heb nauwelijks een oog dicht gedaan. De volgende ochtend vroeg op pad naar Yeti Airlines en daar bleek, terugkijkend naar hoe het gelopen is, de manager wel bereid (en in staat) om mij nog diezelfde dag een seat toe te kennen (ik betaalde voor dezelfde vlucht bijna 2x zoveel als Ganesh/elke willekeurige Nepalees). Dat was voor Ganesh een dag later uiteindelijk niet weggelegd, dus die zag zich uiteindelijk gedwongen om per bus (een afstand van zo'n 650 kilometer en 17 uur rijden, waarvan 10 uur staande!) naar Kathmandu terug te rijden.

Voorafgaand aan mijn vlucht naar Kathmandu heb ik in Chandragadi nog een zgn. megatole bezocht, een kleine village waar de oorspronkelijke bewoners van deze area thans 'achtergesteld en gediscrimineerd' woonachtig zijn. Mij viel alweer, samen met Ganesh, een uiterst hartelijk en gastvrij onthaal ten deel. Deze eenvoudige mensen weten als geen ander te ontroeren en te 'ontwapenen'. Zij wonen in een kleine gemeenschap van plm. 85 mensen, waarvan 55/60 (!) in de leeftijd van 6 maanden tot 12 a 14 jaar. Hun huisvesting (in totaal zo'n 11 woningen) is uitermate basic en zij moeten het doen zonder elektriciteit (hier en daar brandt een peertje en dat is het dan wel zo ongeveer), zonder toilet of watervoorziening. De gemeenschap beschikt over een pomp die grondwater op een diepte van 15 meter oppompt.

Er is behoefte aan meer waterpompen, maar het verzoek om er per woning een te leveren, voor zover vallend binnen onze doelstellingen en reikwijdte uiteraard, vind ik persoonlijk wat ver gaan. Natuurlijk wilden ze tenslotte allemaal op de foto en why not? Als u nog een keer terugkomt, zo vertrouwde een vrouw mij toe, maak ik dal baath voor u. Eh nooit van gehoord, maar klinkt goed, dus die afspraak is genoteerd. Na afloop op een holletje naar de airport.

De dagen die mij hier nog restten zou ik willen typeren als 'oogsttijd'. En dan heb ik het natuurlijk over de realisatie van onze 3 projecten in Majuwa en Buddhatokhi. Daarover meer in een volgend bericht.